

Venäjän Karjalan unohdettu rock

Karjalan rockin ensimmäinen kuukoistus osui – kuten muuallakin Neuvostoliitossa – perestroikan aikaan, 1980-luvun lopulle. Vapaampi kulttuuripolitiikka salli myös amatööriyhtyeille, joiksi suurin osa rockyhtyeistä laskettiin, mahdollisuuden esiintyä. Suuriin kaupunkiin verrattuna Petroskoi oli tietysti periferiaa. Siitä huolimatta salaa maahan kuljetetut länsirocklevyt ja kotimaiset ja kotitekoiset magnetizdat-äänitteet löysivät tiensä nuorison käsiin. Esimerkiksi The Beatles -yhtyeellä on ollut valankumouksellinen vaikutus venäläiseen rockkulttuuriin, ja se muutti Karjalassakin monen nuoren elämän. Lukuisat rockmuusikot ja rockmusiikin harrastajat kertovat edelleen, että heidän elämänsä järkkyy sillä hetkellä, kun he ensi kerran kuulivat yhtyeen musiikkia. Petroskoilaisen Revolver-yhtyeen kitaristi Nikita Vlasov on todennut, että Beatles on venäläisessä populaarikulttuurissa pyhä lehmä.

Ensimmäiset yhtyeet aloittivat toimintansa jo 1960-luvulla. Sinkopa-yhtyeen johtaja Valeri Nikitin kertoo kuululleensa Elvis Presleyn musiikkia jo 1950-luvun lopussa, kun hän sai sitä käsiinsä röntgenkalvoille kopioituina. Virallisesti rockia ei ollut tarjolla missään. Sinkopa ja muut Karjalan rockin pioneerit soittivat lähinnä tansseissa, erilaisissa kilpailuissa ja neuvostojuhlissa. Vain pieni osa yhtyeiden repertuaarista oli rockmusiikkia, enimäkseen soitettiin tanssimusiikkia. Ohjelmistossa oli ehdottomasti oltava myös isänmaallista musiikkia, sillä muuten lupaa esiintymiseen ei olisi annettu.

Karjalan rockin alkuvaiheista aina 1980-luvun loppupuolelle saakka ei ole jäänyt ainuttakaan äänitallennetta.

Karjalan ugri-rock

Suomessa karjalaisesta rockmusiikista tunnetaan lähinnä suomeksi tai karjalaksi esiintyvät yhtyeet. Rajan läheisyys onkin houkutellut monet tekijät pyrkimään esiintymismatkoille länteen. Ugri-rockin kehtona voidaan pitää Petroskoin 17. koulua, Petroskoin valtion yliopiston suomen kielen ja kirjallisuuden laitosta ja erityisesti laitoksen yhteyteen 1982 perustettua Toiveyhtyettä. Toiveen ohjelmistossa on ollut Karjalassa asuvien suomalais-ugrialaisten kansojen musiikkia, lauluja, tansseja ja leikkejä. Sen jäsenet ovat osallistuneet opetukseen, jossa on tutustuttu karjalaiseen kansankulttuurin historiaan, kansansoitteisiin ja -pukuihin. Sen riveistä ovatkin lähtöisin ugri-rockin keskeiset teki-

jät: Santtu Karhu, Arto Rinne, Leo Sevets ja Jevgeni Bogdanov.

Santtu Karhu & Talvisovat

Vuonna 1989 perustettiin Santtu Karhun aloitteesta yhtye Santtu Karhu & Talvisovat. Yhtyeen nimi tulee karjalankielisestä sanasta talvisovat, joka tarkoittaa talvivaatteita. Nimi valittiin tietoisena siitä, että se assosioituu suomalaisilla talvisotaan. Ennen yhtyettä Karhu kävi Suomessa levyttämässä singlen *Minun mustas kois / Lykyn peräh*. Talvisovat-yhtyeen pyrkimyksenä oli alusta alkaen päästä Suomeen soittamaan. Suomessa vallitsi tuolloin, aivan 1990-luvun alussa, suuri kiinnostus rajantakaisen Karjalan elämään ja kulttuuria kohtaan. Karhu oli saanut jo ensimmäisen singlensä ja muutamien sooloesiintymisten ansiosta maassa kohtalaisesti julkisuutta. Tiedotusvälineet kuvasivat Karhua ensimmäiseksi karjalaiseksi rockmuusikoksi.

Talvisovat oli Suomessa ensimmäisen kerran vuonna 1990. Silloin yhtye teki pitkän puolen-

Santtu Karhu. Kuva: Sami Parkkinen

toista kuukauden pituisen kiertueen, jonka järjestäjänä toimi Kuhmon kulttuurikornitsa. Samana vuonna yhtye äänitti Suomessa ensimmäisen singlensä *Airottoi veneh / Syvysharmahus*. Seuraavana vuonna yhtye nousi Suomessa jo festivaaliareenoille ja levytti toisen singlensä *Omien aigoin legendat / Aunuksen Anja* Popedan kitaristin Costello Hautamäen Harasoo-studiossa.

Kotikulmillaan Petroskoissa yhtye esiintyi harvoin. Yleisöä konsertit olisivat kiinnostaneet, mutta 1990-luvun alkupuolella Petroskoissa ei ollut rockmusiikin esittämiseen soveltuvia paikkoja. Lisäksi tapahtumien järjestäminen oli luvanvaraista, ja vaikka Neuvostoliitto olikin jo haudattu, tilaisuuksien järjestäminen oli byrokraattista ja hankalaa. Vuonna 1995 yhtye laitettiin talviunille. Uusi herääminen tapahtui vuonna 1998, ja tällä hetkellä Santtu Karhu & Talvisovat esiintyy Suomessa usein. Suomalainen Hot Igloo julkaisi heidän ensimmäisen cd-levynsä *Hyvästit Karjala* maaliskuussa 2003. Yhtye on edelleen, kuten perustettaessa v. 1989, maailman ainoa rock-yhtye, joka esittää laulunsa karjalan kielen livvin (eli aunuksen) murteella.

<http://talvisovat.onego.ru>

Myllärit

Petroskoilainen Myllärit-yhtye on aloittanut toimintansa vuonna 1992. Alkuaikojen Myllärit esitti perinteistä karjalaista, suomalaista, inkeriläistä ja karjalanvenäläistä kansanmusiikkia. Yhtye päätti heti alkutaipaleellaan ottaa suorasukaisen kaupallisen linjan toimintaansa ja pyrki aktiivisesti länteen. Suomessa he ovat soittaneet jo perustamisvuodestaan alkaen erilaisissa kansanmusiikin tapahtumissa, mm. Rääkkylän Kihauksessa vuodesta 1996 lähtien. Myllärit ovat

soittaneet myös useilla muilla kansanmusiikkifestivaaleilla sekä tehneet lukuisia klubi- ja ravintolakeikkoja. Suomen lisäksi yhtye on esiintynyt ainakin Ruotsissa, Skotlannissa ja Yhdysvalloissa, jossa yhtyeellä on jo useana kesänä ollut 2-3 kuukauden kiertue.

Myllärit esiintyy myös Petroskoissa usein ja on hyvin suosittu kotikaupungissaan. Yhtye markkinoi itseään aggressiivisesti ja järjestää mielellään suuria konserttitilaisuuksia. Petroskoin lisäksi yhtye on esiintynyt muissakin Karjalan kaupunkeissa sekä Pietarissa ja Moskovassa. Vuonna 1996 Myllärit sopivat levytys sopimuksen rääkkyläläisen Sari Kaasisen levy-yhtiön Mipu Musicin kanssa. Ensimmäinen cd *Eta Pravda* julkaistiin keväällä 1997. Vuonna 1999 Yhdysvalloissa julkaistiin omakustanne-cd *In the light of the white night*. Siinä yhtye esittää suomalaista perinteistä instrumentaalista pelimanimusiikkia. Myllärit solmi myös levytys sopimuksen joensuulaisen Pilfink Records -yhtiön kanssa ja vuonna 2001 ilmestyi levy *A Voi Voi! Karelian fever*. Keväällä 2002 yhtye julkaisi omakustanteena livelevyn *10th spring* kymmenvuotisen uransa kunniaksi. Myllärien repertuaarissa on lauluja venäjän, suomen (inkerin murre) ja karjalan kielillä. Myllärien musiikkia voisi kuvata lähinnä termeillä world music tai etno-rock.

<http://www.myllarit.ru>

D'Airot

D'Airot -yhtyeen kantava voima on petroskoilainen Jevgeni Bogdanov. Hän perusti yhtyeen nimellä Airot jo vuonna 1989. Vuonna 1995 yhtye sai nimen D'Airot. Nimen takana on venäjänkielinen sanonta *dai v rot* (ota suihin). Bogdanov käyttää taiteilijanimeä Enska Jakobson ja yhtyeen perusideana on esittää

rockia vain suomen kielellä. Musiikillisesti yhtye mainitsee tyyliseen progressiivisen blues-rockin. Jakobsonin mukaan yhtyeellä on varsin vähän kysyntää Petroskoissa, koska suomalaisen väestönosan paluumuutto on vienyt siltä yleisön. Suomessa yhtye on esiintynyt satunnaisesti.

Levytallenteita D'Airot on julkaissut kolme kappaletta. Vuonna 1999 ilmestyi debyytti *Kuolleen virsi* ja vuonna 2001 näki päivänvalon poikkeuksellisesti englanninkielinen cover-albumi *Muddy Blue*. Viimeisimpänä yhtye on julkaissut levyn *L'acoustique* (2002). Tällä hetkellä D'Airot toimii duona Enska Jakobson / Grigori Zimin. Päätyökseen Bogdanov / Jakobson toimii Petroskoin yliopistossa suomen kielen yliopettajana. <http://dairot.onego.ru>; http://www.onego.ru/win/pages/dairot/index_f.html.

Karjalan "russkii rock": Revolver

Karjalan rockin näkyvyys Suomessa ja muualla lännessä on ollut edellä mainittujen yhtyeiden ansiota, koska ne ovat nimenomaan pyrkineet länteen. Suurin osa Karjalan rockmusiikista on kuitenkin venäläisen tekemää ja myös ugri-rockin yhtyeistä löytyy paljon venäläisiä muusikoita, joille suomi ja karjala kielinä ovat täysin vieraita. 1990-luvun alkupuolelta alkaen Petroskoissa on toiminut kymmeniä yhtyeitä, joista vain harvat ovat levyttäneet tai esiintyneet laajemmin muualla Karjalassa tai Venäjällä puhumattakaan länsimaista.

Karjalan rockhistorian menestynein yhtye Venäjällä on ehdottomasti 1989 perustettu Revolver. Yhtye määrittellee musiikkinsa indie-retro -popiksi. Se on esiintynyt säännöllisesti Pietarissa ja Moskovassa vuodesta 1994 alkaen ja ollut mukana useilla su-

AINO	KYLLIKKI	JOUKAHAINEN
kussa olet miekkoseni turva silmän, huoli rinnan kadotus puhtoisin immen pelko suuri sinivirvan	on sukuni vainottu haudantakainen piiskalla ruokittu on hurmehen ajettu rautataikojen lumoihin noiduttu	harvahaiven Joukahainen kehno laulaja Pohjan kömpi kallion kolohon kostomiesnä ontelohon
vuodet vierähtäneet ilman ilon häivää; tumman viitan alla virunut sain kilvan nähty vaivaa täyden mitan	sankarteilla veljehini armas miekkansa solvaajat masentaa kostomiellä surun korut hierrän näsiä marjansa notkistaa	hyvä paimen Joukahainen turva sisaren nuoren tarttui taattonsa tahkohon tulipäisnä kivilohkoon
konsa tulet pienoiseni tuho hillan, hupi illan pelastus vaipunut minne kätkyt kapaloitun piinan	kinkereillä sulhaiseni vauras tuppinsa kosijat käännyttää kaihomiellä metsäpolut kierrän puolukka mättäällä punertaa	huimapäinen Joukahainen kelpo ampuja Pohjan kiskoi katalan katohon kuolovirsnä mittelöhön
	on sukuni herjattu orjan siementä täydeltä syötetty on katohon tuomittu rautakahleilla koskehen teljetty	Jevgeni Bogdanov

rilla rockfestivaaleilla Venäjällä. Revolver on julkaissut useita kasettialbumeita sekä kaksi cd-levyä: *Roboty E Boboty* (2001) ja *Žizn udalas* (2003). Tällä hetkellä yhtyeellä on levytyssopimus moskovalaisen levy-yhtiön kanssa.

<http://revolver.onego.ru>.

Ongelmia ja yhteistyötä – Rockbridge

Petroskoilaisen rockelämän suurin ongelma on klubin puuttuminen. Kaupungissa on toiminut useita ravintoloita, joissa rockia on soitettu, mutta ne ovat jääneet lyhytaikaisiksi. Useimmat ravintolat ovat kiinnostuneita tarjoamaan asiakkailleen vain levyttä soitettua listamusiikkia. Rock-konsertteja järjestetään harvoin.

Tilannetta on parantanut Sergei Zobnevin johtaman Myllärit-keskuksen aktiivisuus. Keskus on järjestänyt muutaman suuren rocktapahtuman, jossa nimekkäiden venäläisyhtyeiden lisäksi myös paikalliset bändit ovat päässeet esille. Nyt keskus on käynyt tiiviiseen yhteistyöhön

suomalaisten kanssa. Joensuun popmuusikot ry:n aloitteesta on käynnistynyt Rockbridge-niminen Interreg-hanke, jonka avulla vuosina 2003-2005 järjestetään konsertteja sekä Petroskoissa että Joensuussa. Hankkeen turvin tuntemattomat petroskoilaiset yhtyeet saavat esiintymistilaisuuden myös Suomen puolella. Vastaavasti joensuulaisyhtyeitä nähdään Petroskoissa.

<http://www.ilosaarirock.fi/popmuusikot>.

Neuvostoaikana rokkarin tiellä olivat puolueen kontrolli ja soitto-laitteiden heikko saatavuus. Nyt kaikki on sallittua ja soittimia on saatavilla, mutta esteenä on markkinatalous. Rockkulttuuriin ei yhteiskunnan taholta vielä lääkään panosteta samalla tavoin kuin klassiseen musiikkiin tai kansanmusiikkiin.

<http://music.onego.ru/win/index.html>

<http://karelian-rock.narod.ru/main.htm>

Kirjallisuutta:

Troitski, Artemi (1988), *Terveisiä Tsaikovskille*. Helsinki: Vastavoima.

Cushman, Thomas (1995), *Notes from Underground: Rock Music Counter-culture in Russia*. Albany: State University of New York Press.

Stites, Richard (1992), *Russian Popular Culture: Entertainment and Society since 1900*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ryback, Timothy W. (1990), *Rock around the Bloc: A History of Rock Music in Eastern Europe and the Soviet Union*. Oxford: Oxford University Press.

Internet-linkkejä:

<http://www.tusovka.fi/>

<http://www.slavweb.com/eng/Russia/music-e.html>

http://www.komart.karelia.ru/index_eng.shtml (Karjalan kulttuuripalvelin)

Timo Munne